

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XVII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

Fert calores Solis & hyemis frigora; sed imbrium adeo impatiens est ut si vel magnæ ejus moles ipsius fuerint expositæ corrumpantur. *Amianthus* fit ex proprio succo. Ignis adeo non inquinat ejus splendorem, ut nitidus, conjectus extrahatur. Semel accensus non extinguitur, oleum nisi defecerit; hinc *Asbessi* nomen; & quia plenis mulierum crinibus similis est, canitieque hominis, *Bostrychitis* & *Cotfoidis* imposita vocabula. *Ardentes*, inquit *Plinius*, *in foris conviviolorum ex eo vidimus mappas, sordibus exustis splendescentes igni magis quam possent aquis*. Eo oblita non accendi obsidione Athenarum sub *L. Sylla* compertum est. Hic lapis petitur, neut, textitur. *tametsi*, quia brevis, difficulter. Conficiunturque ex eo non solum mappæ, sed etiam mantilia. Ex eo etiam quondam funebres Regum tunica, quibus induti in rogos ardentes imponebantur; ut corporum cinis à lignorum cinere secretus, in sepulchro condi possit. *Plinius* scribit, inventum hoc limum, pretia excellentium margaritarum æquare: hodie tamen vili venditur pretio.

CAPUT XVII.

DE LAPIDIBUS VARIAS
formas repræsentantibus.

L Apides varias repræsentantes formas multi sunt: hic quosdam recensebimus, nimirum, *Trochiten*, *Entrochon*, *Encrinon*, *Enorchin*, & alios. *Trochites* tympani est figura. Ejus pars rotunda lævis est, utraque verò lata, habet quendam quasi modulum à quo undique radii ad extimam orbis partem. In acetum positus bullas agit, & reperitur qui se de loco moveat. *Entrochos* ex *trochitis* nondum separatis constat: cujus *trochitæ* radios habent eminentes, in eo, qua parte duo committuntur, semper inesse cingulum retortum videtur. *Trochitæ* verò sic conjunguntur, ut unius radii ingrediantur in alterius strias. *Encrinos* effigiem liliorum exhibet. Cum enim angulata pars una

una separatur ab alia, quinta utraque ostendit lilia. *Enorchis* fragmentis testium similis est: In diocesi *Tevrensi*, cum cæmenta pro reparandis structuris eruuntur nigricantes obveniunt lapilli muliebri referentes pudendum. *Diphyis* genitale utriusq; sexus distinguente ostendit linea. *Idai Dactyli* in Creta ferreo colore humanum expriment pollicem. Invenitur & lapis novæ Lunæ speciem habens, aurei coloris armatura vestitur. *Hephestites* speculi repræsentat naturam, & in Sole siccam accendit materiam. *Salfeldæ* in Thuringia ex puteo viginti duas orgias alto, effossus est lapis solidi speciem præferens pectoris, longus sesquipedem, tres latus palmas, anteriori parte ubi costæ terminabantur sex crassus digitos, posteriori parte ubi vertebræ mediæ perforatæ tres. Spina vacua erat ab eo, quod medullam exprimeret. Extrinsecus autem lapidi color insidebat, aut niger, aut rarus: intus lapidi Arabico similis. Singularem procreasse naturam, credendum est. *Bolemnites* figura est sagittæ, ex ampla radice, in tenuissimam deficientis aciem. Inest illi quædam quasi rima. Aurea armatura extrinsecus ejus investit radios, & ita sine arte niter, ut speculi reddat imaginem. Cornu bovis limatum aut ustum, ex eo si confricetur, olet. Saxones eum vocabulo ex *Ephialte* & sagitta composito nominant, potumque contra ejusmodi suppressiones & noctis ludibria valere dicunt. Sectum marmoris ad incrustandum parietem frustum, effigiem barbati senis, palmacæ amicti flore à edidit. omnes teste *Scaligero* ad Paulum eremitam referebant. Alterum *Iohannem Baptistam* tergore *Cameli* amictum repræsentabat: si *Merula* l. 4. c. 50. *Memorabil.* credimus. *Vitus* & *Franciscanus* in quodam caput diademate ornatus. Habebat & *Cæsarius Medicus Fissonrinus* lapidem, qui ferram, gladium, *Delphinum* & *Cygnum* ita repræsentabat, ut non superficie modò hæterent, sed totū penetrarent lapidem *Pyrites Romanum Pontificem* triplici corona insignem & barbatum ostendit. *Agrico.* l. 10. *fossi.* Quin *Cornua Ammonis* quæ forma *Artietinorum* effodiuntur, in fonte mirabili circa

ca Mederam pagum torrente delata, pisces, teste *Bauhino*, referunt. Tempore denique Ioannis Friderici Electoris Saxoniae, lapis effossus, qui Christum crucifixum, Ioannem & Mariam adstantes repræsentabat. *Coler. de piscib. cap. 8.*

CAPUT XVIII.

DE ÆTITE, ENHYDRO,
Cotricula & Pumice.

Æ Tites lapis in diversis invenitur regionibus. In Misenorum regione tum maximè, cum torrentes ex assiduis imbribus, terram eluunt. Olet hic Violam ob muscum adhærentem. Habet in se lapillos sive calculos qui soluti conquassati sonant, Miseno plerumque adhærent; quidam & terram habent, ut *Hildefheimenses*; sed & aurum, ut *Cyptii*. Qui lapillum in alvo continet, is ut *Græci* perhibent, sinistro gravidæ mulieris alligatus brachio, per quod à corde versus digitorum annularem minimo proximum arteria decurrit, fœtum ne lubricæ excidat matrici continet; sinistro parturientis femori, ita eam adjuvat, ut sine doloribus pariat, sed amoveri à partu debet ne uterus sequatur. Factum id in cuiusdam civis *Valentini* uxore. *Francisc. Valeriola l. r. Obser. 10.* Huic in partu alligatus, adminiculum fuit; non abstractus, mors. *Enhydros* aquam in se continet. Absolutæ est rotunditatis, in candore lævis, sed & ad motum fluctuat. Intus in eo veluti in ovis liquor est. *Quin* & liquidum bitumen suavi interdum odore, in saxis tanquam in vasis conclusum reperitur. Adde *Neapoli* adamantem absoluta naturæ mani confectum in matmore inventum esse: ad *Boëtim* Hispaniæ lapides nasci purissimi auti particulis gravidos. *Bufonem* vivum in medio sine ullo ingressu columbus invenit, sub *Martino V. Pontifice* serpens repertus est. *Piccarius Orat. de Lusib. natura.* Cotricula lapis est quo probatur aurum. Omnes tempore *Theophrasti* in *Tmolo* inveniebantur: in rivis *Hildefheimiis*